

(i) Printed Pages: 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	2	2
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

(1129)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper—II Cartography—I (Only for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 20

Note :— (1) Attempt **five** questions in all.

(2) Question No. **I** is compulsory.

(3) Attempt **four** questions, selecting **one** question from each Unit.

(4) Candidates can use coloured pencils and sketch pens.

(5) Candidates can ask for drawing sheets.

(6) For USOL, reappear and improvement candidates who have not been assessed earlier for internal assessment, the question paper(s) in their case shall be of maximum marks allotted to the paper(s) concerned.

I. Answer any **four** questions within **20-25** words each :

(i) Define large scale maps.

(ii) Define Revolution scale.

- (iii) Define Magnetic North.
- (iv) Hachures.
- (v) What is Morphographic method ?
- (vi) Define contours.

1×4=4

UNIT—I

- II. Write an account on map making. 4
- III. Write the importance of latitude and longitude on the Globe. 4

UNIT—II

- IV. What are comparative scales ? Give in detail the various types of comparative scales. 4
- V. Draw a plain scale to read miles when the R.F. is 1:10,00,000. 4

UNIT—III

- VI. Define True North. Discuss in detail the method in finding True North. 4
- VII. Plot the flight of an airplane of a scale of 1 cm = 100 kms using the following information :
 - A to B bearing 120°, distance 300 km
 - B to C bearing 60°, distance 500 km
 - C to D bearing 250°, distance 450 km
 - D to E bearing 340°, distance 640 kmFind out distance between A and E. 4

UNIT—IV

VIII. Write the various qualitative methods of representing relief.

Discuss any one method in detail with diagram.

4

IX. Show the following features with the help of contours :

(a) An undulating slope

(b) A lake

(c) A Plateau

(d) A waterfall.

4

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) सभी में से पांच प्रश्नों का प्रयास करें।

(2) प्रश्न संख्या I अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल चार प्रश्न करें।

(4) उम्मीदवार रंगीन पेंसिल और स्केच पेन का उपयोग कर सकते हैं।

(5) उम्मीदवार ड्राइंग शीट के लिए पूछ सकते हैं।

(6) यू.एस.ओ.एल./रीअपीयर/इंप्रूवमेंट परीक्षार्थियों जिनका आंतरिक मूल्यांकन के लिए आकलन पहले नहीं किया गया है। उनके मामले में प्रश्नपत्र के अंक संबंधित पेपर को आबंटित अंकों के अधिकतम अंक के समान होंगे।

I. किन्हीं चार प्रश्नों को 20-25 शब्दों में करें :

(i) बड़े पैमाने के नक्शे को परिभाषित करें।

(ii) परिक्रमा पैमाने को परिभाषित करें।

(iii) चुंबकीय नार्थ को परिभाषित करें।

(iv) रेखाचित्रण

(v) मोर्फोग्राफिक विधि क्या है ?

(vi) आकृति को परिभाषित करें।

1×4=4

यूनिट—I

II. मानचित्र बनाने पर एक लेख लिखें। 4

III. ग्लोब पर अक्षांश और देशांतर के महत्व को लिखें। 4

यूनिट—II

IV. तुलनात्मक पैमाने क्या है ? तुलनात्मक पैमानों के विभिन्न प्रकारों को विस्तार में बताएं। 4

V. जब RF 1 : 10,00,000 है, तो मील का अनुमान करने के लिए एक सादा पैमाना बनाएं। 4

यूनिट—III

VI. ट्रू नॉर्थ को परिभाषित करें। ट्रू नॉर्थ खोजने में रॉड के बारे में विस्तार से चर्चा करें। 4

VII. निम्नलिखित जानकारी का उपयोग करके 1 सेमी = 100 किलोमीटर के पैमाने के एक हवाई जहाज की उड़ान का आलेखन करें :

A to B bearing 120°, distance 300 km

B to C bearing 60°, distance 500 km

C to D bearing 250°, distance 450 km

D to E bearing 340°, distance 640 km

A और E के बीच की दूरी का पता लगाए।

4

ਯੂਨਿਟ—IV

VIII. ਉਘਾਰ ਨਿਰੂਪਣ ਕਰਨੇ ਕੇ ਵਿਭਿੰਨ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਆਰੇਖ ਕੇ ਸਾਥ ਕਿਸੀ ਏਕ ਵਿਧਿ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4

IX. ਆਕ੍ਰਿਤਿ ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ ਸੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਏਂ ਬਤਾਏਂ :

(ਕ) ਏਕ ਅਸਮਤਲ ਫਲਾਨ

(ਖ) ਏਕ ਝੀਲ

(ਗ) ਏਕ ਪਠਾਰ

(ਘ) ਏਕ ਝਰਨਾ। 4

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(4) ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਰੰਗੀਨ ਪੈਨਸਿਲ ਅਤੇ ਸਕੈਚ ਪੈਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(5) ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਡਰਾਇੰਗ ਸ਼ੀਟਾਂ ਲਈ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(6) ਯੂ. ਐਸ. ਓ. ਐਲ. ਲਈ, ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਅੰਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

I. ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 20-25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :

(i) ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(ii) ਪਰਿਕਰਮਾ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(iii) ਮੈਗਨੈਟਿਕ ਨੌਰਥ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(iv) ਰੇਖਾ-ਚਿੱਤਰਣ।

(v) ਮੋਰਫੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ ?

(vi) ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

1×4=4

ਯੂਨਿਟ—I

II. ਨਕਸ਼ੇ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

4

III. ਗਲੋਬ ਉੱਤੇ ਵਿਥਕਾਰ ਅਤੇ ਲੰਬਕਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ।

4

ਯੂਨਿਟ—II

IV. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਕੇਲ ਕੀ ਹਨ ? ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਕੇਲ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।

4

V. ਜਦੋਂ R.F. 1:10,00,000 ਹੈ ਤਾਂ ਮੀਲ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਬਣਾਓ।

4

ਯੂਨਿਟ—III

VI. ਟਰੂ-ਨੋਰਥ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਟਰੂ-ਨੋਰਥ ਖੋਜਣ ਲਈ ਰੋਡ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4

VII. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ 1 ਸੈਮੀ = 100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਉਡਾਣ ਦਾ ਆਲੇਖਣ ਕਰੋ :

A to B bearing 120°, distance 300 km

B to C bearing 60°, distance 500 km

C to D bearing 250°, distance 450 km

D to E bearing 340°, distance 640 km

A ਅਤੇ E ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ।

4

ਯੂਨਿਟ—IV

VIII. ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਮਾਨ-ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਗੁਣਾਂਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ।
ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4

IX. ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ :

(ੳ) ਇਕ ਅਸਮਤਲ ਢਲਾਨ

(ਅ) ਇਕ ਝੀਲ

(ੲ) ਇਕ ਪਠਾਰ

(ਸ) ਇਕ ਝਰਨਾ। 4